

AFÁZIE

ZUZANA AUDOVÁ

ELIŠKA BULÍŘOVÁ

TEREZA KUDĚLOVÁ

KRISTÝNA LEJSKOVÁ

ISABELA PLÁNKOVÁ

VERONIKA PODHORSKÁ

LUCIE STÁRKOVÁ

AFÁZIE

TIPY

VYMEZENÍ TERMÍNU

ETIOLOGIE

SYMPTOMATOLOGIE

KLASIFIKACE

DIAGNOSTIKA

TERAPIE

AFÁZIE U DĚTÍ

VIDEO

TIPY

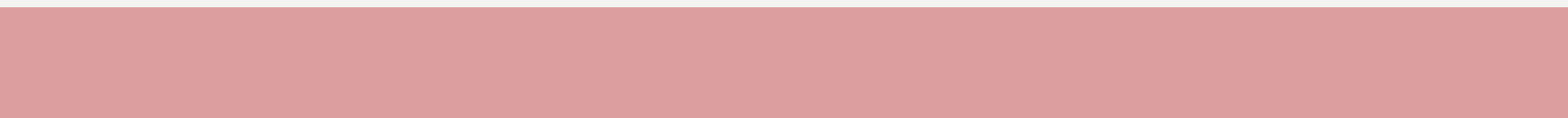
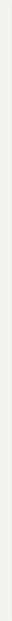
CESTA Z MLČENÍ

TERAPIE AFÁZIE

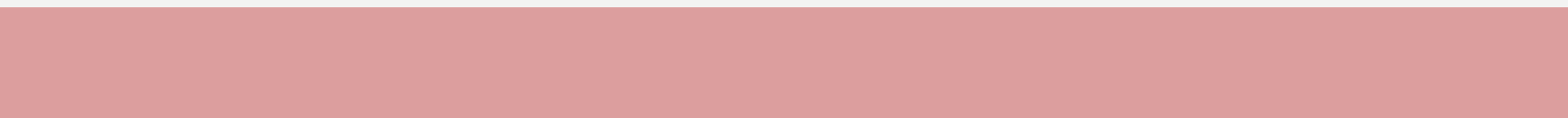
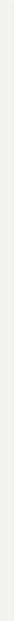
VYMEZENÍ TERMÍNU

VYMEZENÍ TERMÍNU

- **získané organické** narušení komunikační schopnosti
  - zasaženy všechny **modality řeči**: receptivní, expresivní, mluvená i psaná
  - v různé míře zasaženy všechny **jazykové roviny**
  - **vyšší kortikální porucha**
    - vyšší kortikální činnost = „specificky lidská aktivita, která zajišťuje psychickou činnost člověka, koordinuje a řídí vnitřní funkce organismu i jeho komunikaci s vnějším prostředím“
    - agnozie, apraxie, akalkulie, alexie, poruchy orientace v prostoru, ...
  - **subobor**: logopedie-afaziologie
  - **mezioborová spolupráce**: neurologie, neurochirurgie, neurolingvistika, neuropsychologie, psycholingvistika, logopedie, ...
-

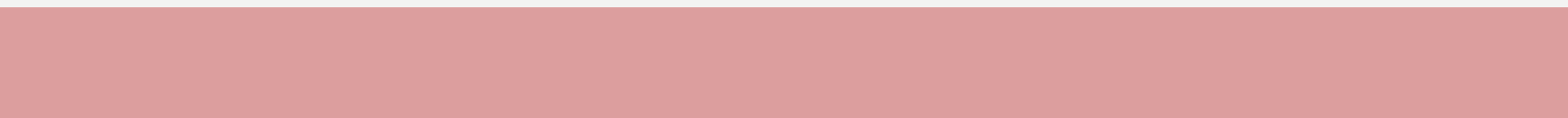
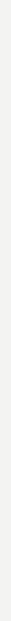
ETIOLOGIE

ETIOLOGIE

- plně vyvinutá řeč + poškození dominantní hemisféry mozku = **afázie**
  - doprovází různá **neurologická onemocnění**:
    - ložisková poškození korových a podkorových oblastí mozku
  - **nejčastější příčiny vzniku**:
    - cévní mozkové příhody (ischemie = snížení prokrvení, hemoragie = krvácení)
    - úrazy mozku (komoce, kontuze, komprese)
    - mozkové nádory, operace mozku
    - encefalitidy a meningoencefalitidy (záněty mozku a mozkových blan)
    - intoxikace CNS (drogy, alkohol, ...)
    - degenerativní onemocnění CNS
-

SYMPTOMATOLOGIE

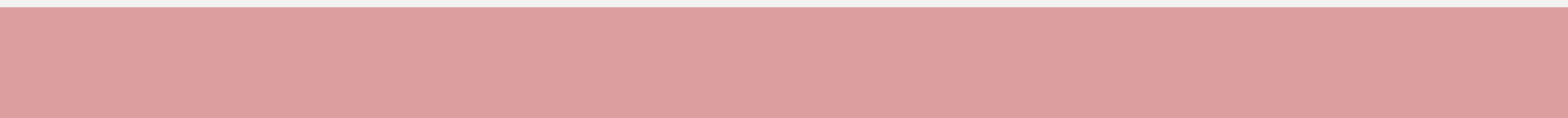
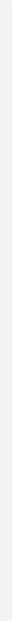
SYMPTOMATOLOGIE

- **závisí na:**
  - typ poškození CNS + kde a v jakém rozsahu je lokalizováno
  - věk postiženého člověka
- **důležité příznaky:**
  - řeč *fluentní* (plynulá) nebo *nonfluentní*
  - narušení *receptivní* nebo *expresivní* složky řeči

NEJČASTĚJŠÍ SYMPTOMY

- **parafázie** = deformace slov různého typu a stupně
    - *fonemické* = slovní tvar je deformovaný, lze ale porozumět významu
    - *žargonové* = těžká slovní deformace
    - *sémantické* = neschopnost vybavit si dané slovo
  - **parafrázie** = snížená schopnost až nemožnost větného vyjádření
  - **perservace** = ulpívání na předchozím podnětu a při dalších odpovědích
  - **logorhea** = překotná mluva se sníženou srozumitelností
  - **anomie** = porucha pojmenování
  - **neologismy** = slova tvořena gramaticky chybně
  - **poruchy rozumění** = jsou velmi časté, je proto důležité se na porozumění zaměřit při vyšetření
-

KLASIFIKACE

KLASIFIKACE

- nejednotná klasifikace (pohled medicínský, psychologický, lingvistický, ...)
- **nejzákladnější dělení:**
  - *senzorická* (receptivní, Wernickeho)
  - *motorická* (expresivní, Brocova)
  - *totální* (globální)

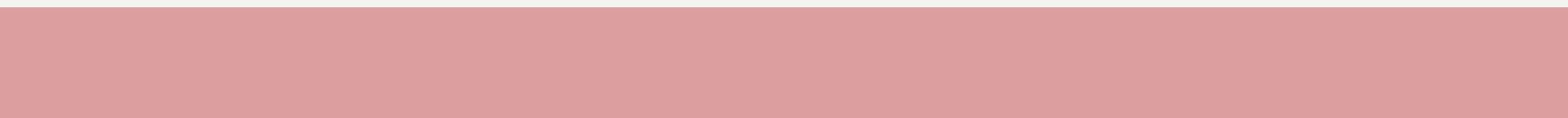
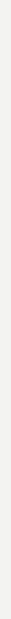
BOSTONSKÁ KLASIFIKACE AFÁZIE

- 19. st., Broca a Wernicke
  - **silné a slabé stránky řečových modalit** (pojmenování, fluence konverzační řeči, porozumění mluvené řeči a opakování)
  - **neplynulé afázie:**
    - globální afázie
    - Brocova afázie
    - izolovaná afázie
    - transkortikální motorická afázie
  - **plynulé afázie:**
    - Wernickeho afázie
    - animická afázie
    - konduktivní afázie
    - transkortikální sensorická afázie
-

LURIJOVA KLASIFIKACE AFÁZIE

- koncepce **funkčních bloků** a **kortikálních zón mozku**
  - stejná porucha porozumění může vzniknout z různých příčin (jiná lokace postižení mozku)
  - **afázie vzniklé při lézích přední oblasti mozku:**
    - dynamická afázie
    - eferentní motorická afázie
  - **afázie vzniklé při poškození zadních oblastí mozku:**
    - aferentní motorická afázie
    - akusticko-amnestická afázie
    - senzorická afázie
    - sémantická afázie
    - amnestická afázie
-

DIAGNOSTIKA

DIAGNOSTIKA

- **různé cíle diagnostiky:**
  - určit přítomnost afázie v klinickém obraze (screening afázie)
  - určit typ a stupeň afázie, zjistit mechanismus narušení
  - zmapovat úroveň každodenní komunikace pacienta při existujícím narušení (diagnostikování funkční komunikace)
  - analyzovat specifické symptomy afázie
- orientační vyšetření: **lékaři** (neurologové)
- komplexní vyšetření: **klinický logoped**

KLASIFIKACE TESTŮ AFÁZIE

SCREENINGOVÉ TESTY

- **AST** (Aphasia Screening Test)
- **MAST** (Mississippi Aphasia Screening Test):
  - 9 subtestů
  - <https://www.fnbrno.cz/data/files/NK/2009/MASTcz%20záznamový%2olist.pdf>
- **FAST** (Frenchay Aphasia Screening Test):
  - dějový obrázek a tvary

KOMPLEXNÍ TESTY

- **kvantitativně orientované testy:**

- způsob a kvalita řešení úlohy
- WAB (Western Aphasia Battery)

- **kvalitativně orientované testy:**

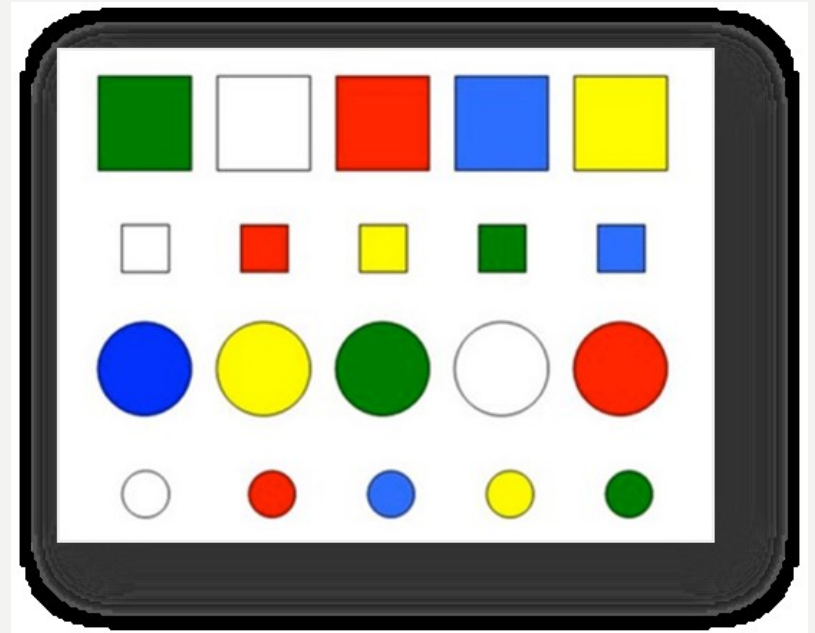
- symptomy afázie a jejich rozsah
- Lurijovo neuropsychologické vyšetření, PALPA (Psycholinguistic Assessment of Language Processing in Aphasia)

- **testy funkční komunikace:**

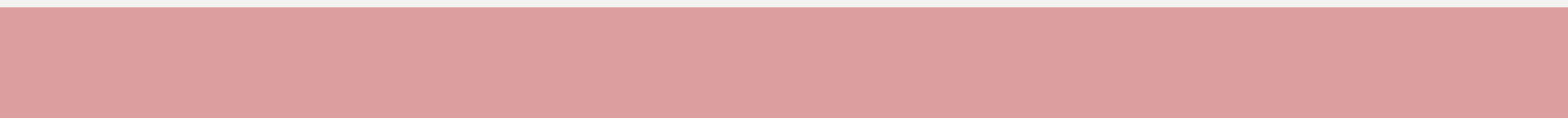
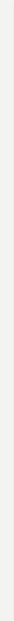
- úroveň každodenní komunikace a její efektivita
  - CADL-2 (Communicative Activities in Daily Living), CAPPA (Conversation Analysis Profile of People with Aphasia)
-

SPECIÁLNÍ TESTY

- **Token test:**
  - barevné tvary
- **BNT (Boston Naming Test):**
  - pojmenovávání obrázků
- **BAT (Bilingual Aphasia Test)**

TERAPIE

TERAPIE

- zaměření na **specifické potřeby** a **silné stránky** pacienta
  - dělení terapie (IDH klasifikace) → **3 roviny terapie**:
    1. obnova narušené funkce – izolované jaz. funkce (čtení, psaní, ...)
      - stimulace nebo reedukace
      - * kognitivně-neuropsychologický přístup
    2. NKS – komplexnější postupy
      - podpora kompenzačních mechanismů
      - * kresba jako komunikační nástroj
    3. zmírnění následků postižení (psychosociální důsledky, izolace)
      - * skupinová terapie (simulace přirozených situací)
-

EXPRESIVNÍ SLOŽKA ŘEČI

- postupy využívané při výrazných poškozeních
  - produkce jen několika slabik/slov
- 1. kresba při konverzaci:**
  - levohemisferální léze: zjednodušená kresba, dobře rozpoznatelná forma
  - pravohemisferální léze: mnoho detailů, zkreslená forma kresby
- 2. melodicko–intonační terapie:**
  - zpívání známého textu (léze levé hem.) → aktivizace funkce pravé hemisféry

EXPRESIVNÍ SLOŽKA ŘEČI

3. vysoce automatizované formy řeči:

- součástí většiny vyšetřovacích postupů (MAST, WAB, ...)
  - stimulace produkce řeči
  - **verbální automatismy** = materiál mechanicky naučený v dětství (abeceda, číselné řady, dny v týdnu, ...)
  - opakování → fixace = priming
  - pacienti v akutní, subakutní a chronické fázi afázie
-

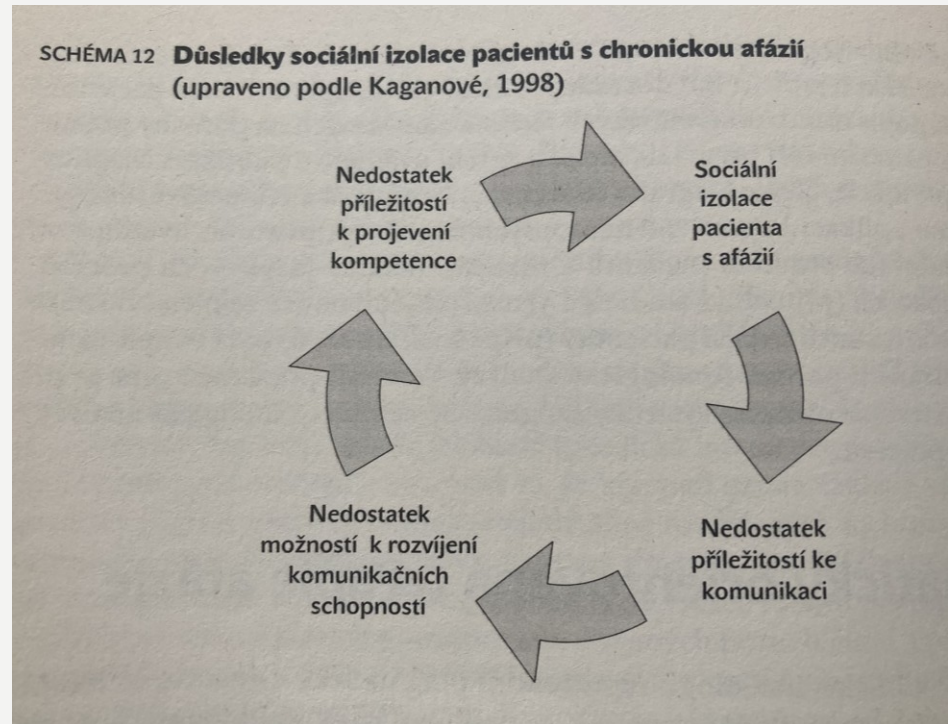

KOGNITIVNĚ-NEUROPSYCHOLOGICKÝ PŘÍSTUP

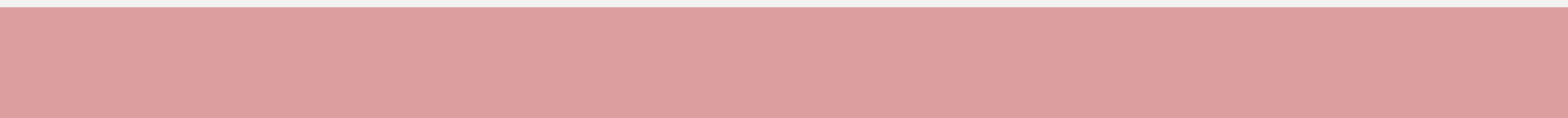
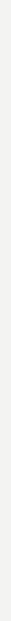
- intenzivní, dlouhodobá terapie je pro většinu pacientů efektivní
- dnes: i krátká terapie může být efektivní
- **při plánování terapie logoped potřebuje:**
  1. získat info o NKS pacienta a mozkové lézi
  2. vytvořit hypotézu o předpokládaném narušení
  3. realizovat vyšetření a analyzovat výsledky
  4. vytvořit detailní postup terapie zaměřený na zjištěné deficity
  5. plánovat analýzu výsledků během a po terapii

PRAGMATICKY ORIENTOVANÁ TERAPIE

- zlepšení **funkční komunikace** v každodenní komunikaci
- celkové zmírnění důsledků
- **sociální izolace** → nedostatek komunikačních příležitostí
- **skupinová terapie** → nácvik funkční komunikace

AFÁZIE U DĚTÍ

AFÁZIE U DĚTÍ

= **dětská vývojová afázie**

- nehotové postižení řeči (vývoj řeči ještě nebyl ukončen)
- kdy byl mozek postižen (vývojová etapa řeči) + celková a rozumová vyspělost dítěte + způsob výchovy

ETIOLOGIE AFÁZIE U DĚTÍ

- **hlavní etiologické faktory:**
    - úrazy hlavy a mozku
  - **další:**
    - cévní onemocnění, epilepsie, encefalitida, mozkový absces, mozkový nádor, degenerativní onemocnění CNS, ...
  - postižení teprve vyvíjející se řeči
  - postižené řečové schopnosti ještě nebyly zautomatizovány
-

SYMPTOMY AFÁZIE U DĚTÍ

- **deficity v oblastech:**

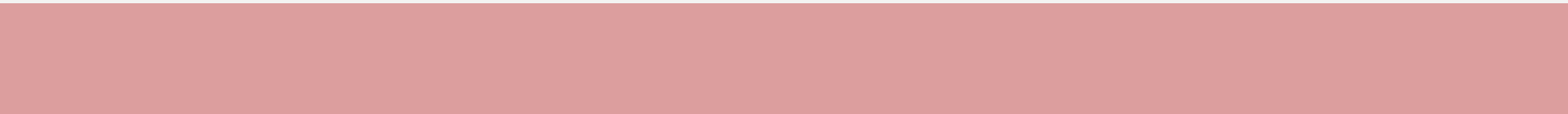
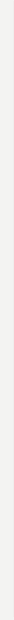
- porozumění řeči
- slovní pohotovosti
- formulace a struktury vyprávění
- nalézání vhodných slov
- abstraktnější a diferencovanější sl. zásoby
- sluchové krátkodobé paměti

- motorická, senzorická i globální

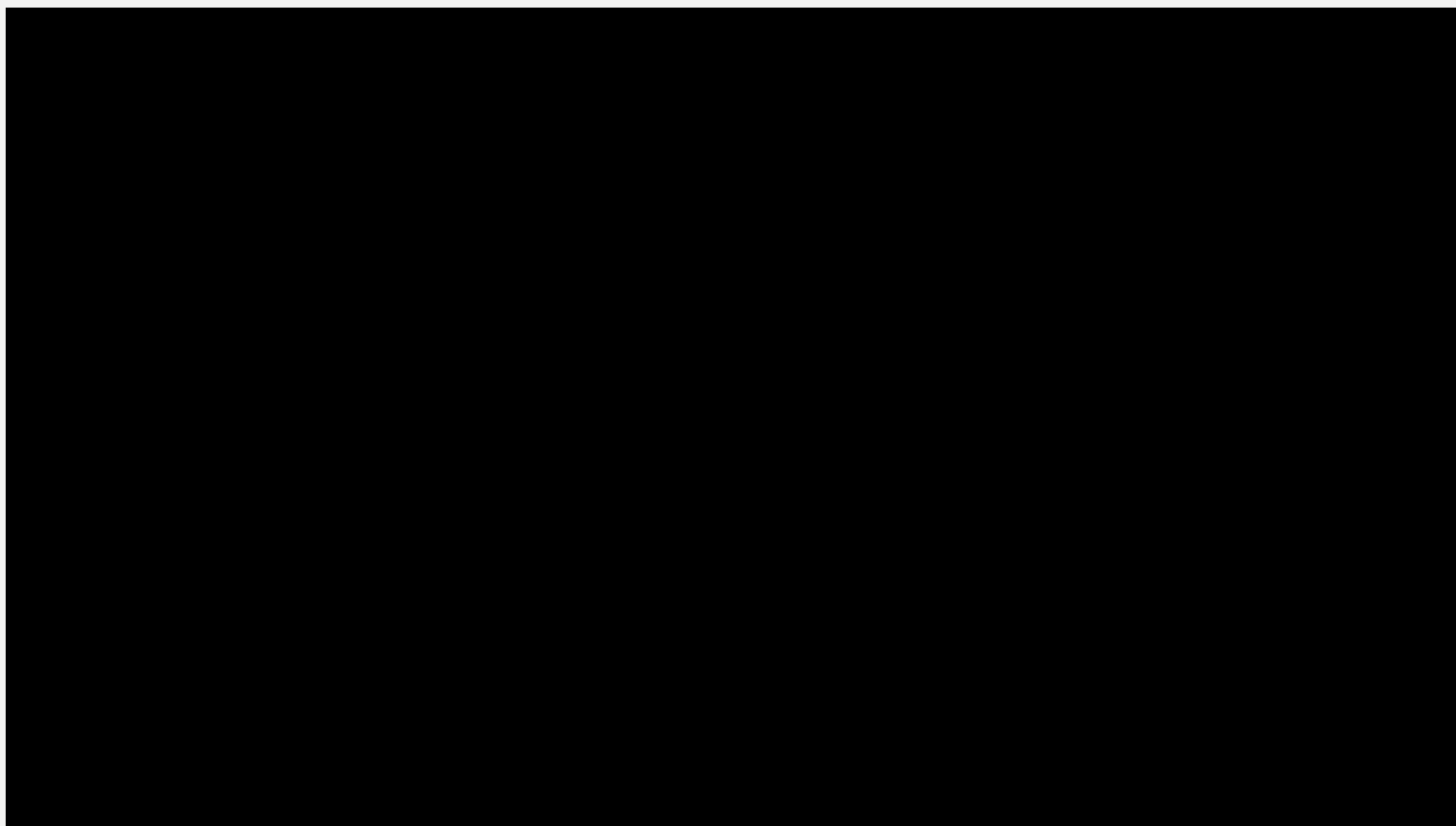
- **symptomy:**

- porucha expresivní složky (řečové produkce)
  - poruchy fluence (neplynulost, zadržávání)
  - dysgramatismy, hledání slov, parafrázie, poruchy artikulace
  - poruchy čtení a psaní
-

VIDEO

AFÁZIE – ROZHOVOR S PANÍ HELENOU

ZDROJE

OBSAH

- CSÉFALVAY, Zsolt, 2007. *Terapie afázie: teorie a případové studie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-316-1.
- KLENKOVÁ, Jiřina. *Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe*. Praha: Grada, 2006. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1110-2.

VIDEO

- https://www.youtube.com/watch?v=b5Noksdpfbkg&ab_channel=PetraSviderkov%C3%A1

OBRÁZKY

- <https://www.semanticscholar.org/paper/A-Screening-Tool-to-Detect-Stroke-Aphasia%3A-of-Test-Paplikar-Iyer/9cfe05cdd685345b4b98588food56cfdac866081/figure/o>
- https://www.researchgate.net/figure/Tokens-used-in-the-Token-Test_fig11_266558490

DĚKUJEME ZA POZORNOST!

ZUZANA AUDOVÁ

ELIŠKA BULÍŘOVÁ

TEREZA KUDĚLOVÁ

KRISTÝNA LEJSKOVÁ

ISABELA PLÁNKOVÁ

VERONIKA PODHORSKÁ

LUCIE STÁRKOVÁ